pa GAUJU

NO VALMIERAS LĪDZ MURJĀŅIEM

RĪGA LATVIJAS KP CK IZDEVNIECĪBA 1982

Gauja — skaistākā Latvijas upe. Pēdējos gados Gauja piesaista simtiem ūdenstūristu. No agra pavasara līdz vēlam rudenim Gaujas straumē peld desmitiem un simtiem laivu, plostu, smailīšu. Visvairāk tūristu laikam tomēr ir Gaujas daļā no Valmieras līdz Murjāņiem, ko sauc par senieleju. Šis posms sastāda tikai apmēram sesto daļu no Gaujas garuma. Tūristi šeit sastopami ne tikvien no Latvijas, bet arī no kaimiņu republikām un pat visai attālām vietām.

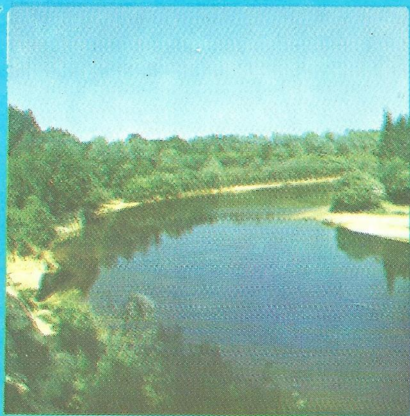
Lejpus Valmieras pie vienas no salām uzraksts liecina, ka sākas Gaujas nacionālais parks. Gaujas nacionālais parks aizņem Gaujas senieleju no Jumāras upītes ietekas Gaujā 4 km lejpus Valmieras līdz Murjāņu tiltam. Parka rietumu robeža ir Valmieras—Inčukalna šoseja, bet austrumu robeža — Rīgas—Pleskavas šoseja.

Gaujas senielejas dziļums pie Valmieras ir 20—35 m, bet upes tecējuma virzienā pieaug, pie Siguldas sasniedzot 85 m. Tālāk līdz Murjāņiem senieleja atkal kļūst seklāka — 20—25 m. Gaujas senielejas platums ir 1—2 km. Šeit Gaujas krastos atrodas Latvijā vislielāko un izteiktāko devona iežu atsegumu komplekss.

Gauja GNP teritorijā lepojas ar dažādiem iežu atsegumiem, alām un klintīm, ar augu valsts daudzveidību piekrastes joslā. Daudzās vietās stāvajos un saposmotajos ieleju krastos meži saglabājuši savu pirmatnīgumu. Upē daudzas saliņas, krāces un smilšu sēres. Krāšņas ir Gaujas pietekas Jumāra, Rauna, Strīķupe, Amata un Brasla.

Lai arī nākamajām paaudzēm saglabātu Gaujas skaistos krastus, GNP teritorijā ūdenstūristiem iekārtotas 17 apmetnes. Nacionālā parka režīms paredz raksturīgo dabas ainavu, augu valsts un iežu atsegumu aizsardzību, kā arī atsevišķu cilvēka darbības maz skartu dabas nostūru saglabāšanu.

Lejpus Jumāras ietekas pēc 1,5 km Gaujas kreisajā krastā uzraksts vēsta par pirmo ūdenstūristu apmetni «Vītoli». Tās visas 17 seko cita citai Gaujas abos krastos. Apmetņu shēmas izliktas parka sākumā uz salas, lejpus Raiskuma tilta uz salas un uz salas lejpus Līgatnes pārceltuves. Katrā apmetnē ūdenstūristi tiek informēti par tuvākajiem apskates objektiem un nākamo apmetni.

Senielejas krastos upe izveidojusi daudzus smilšakmens atsegumus. Tā lejpus Valmieras kreisajā krastā ir Liepu iezis, nedaudz tālāk labajā krastā visiem pazīstamais Sietiņiezis. Lejpus Raunas ietekas — Kazu klintis. Pat 30 m augstumu sasniedz Ērgļu klintis, kas stiepjas kreisajā Gaujas krastā augšpus Cēsīm.

Daudz smilšakmens atsegumu Gaujas krastos lejpus Cēsīm līdz Braslas ietekai: Briedīšu iezis, Ēdernieku krauja, Ķūķu klintis, Spriņģu iezis, Jumpravu iezis, Katrīnas iezis, Gūdu klintis, Launaga iezis un vēl citi mazāki ieži.

Lai apskatītu Cēsis, jāapmetas apmetnē «Cēsis» lejpus Raiskuma tilta. Lejpus apmetnes «Briedīši» Gaujā ietek tās straujākā pieteka Amata, kuras krastos apmēram 6 km no ietekas paceļas skaistais Zvārtas iezis. Pie Ķūķu klintīm Gaujā arī lielākās krāces GNP teritorijā.

ŪDENSTŪRISTU APMETŅU SHĒMA

Valmiera, Cēsis, Sigulda, Līgatne, Liepa, Murjāņi, Inčukalns, uz Valku, uz Ainažiem, uz Tallinu, uz Smilteni, uz Rīgu, uz Valmieru, uz Pleskavu, Jumāra, Miegupe, Rauna, Strīķupe, Lenčupe, Brasla, Amata, Loja, Lorupe, Sietiņiezis, Liepas, Ērgļu, Kazu, Ķūķu, Katrīnas, Gūdu, Launaga, Spriņģu, Briedīšu

NOSACĪTIE APZĪMĒJUMI

- Ūdenstūristu apmetnes
- Klintis
- Dzelzceļš
- Autoceļš
- Interesantie dabas objekti
- Informācija uz Gaujas
- Parka robežas
- Ūdenstūristu izkāpšanas vietas
- Krāces

ŪDENSTŪRISTU APMETNES, ATTĀLUMI KM STARP TĀM

Nr.	Apmetne	km
	Valmiera	
		5,5
1	Vītoli	
		4,0
2	Sapa	
		5,8
3	Grīviņi	
		7,8
4	Rauna	
		6,1
5	Jāņrāmis	
		2,5
6	Priedulājs	
		3,0
7	Leņči	
		3,1
8	Cēsis	
		5,1
9	Kvēpene	
		4,1
10	Briedīši	
		5,9
11	Skaļupe	
		4,5
12	Katrīna	
		2,3
13	Paslavas	
		4,1
14	Brasla	
		7,0
15	Bērzi	
		6,9
16	Vējupīte	
		8,1
17	Lielais akmens	
		8,7
	Murjāņu tilts	

No apmetnes «Katrīna» taciņa tūristus aizved uz Līgatnes dabas taku. Šeit takas malā izveidoti dzīvnieku voljeri. Cepurīšu kalnā paceļas skatu tornis. Takas mērķis — dot parka apmeklētājiem iespēju iepazīt Gaujas senielejas apkārtnes mežu raksturu, kā arī dzīvnieku valsti.

Tuvojoties Siguldai, Gaujas labajā krastā tālumā redzams Turaidas pils tornis. Ja plānots braucienu beigt Siguldā, jāizkāpj Gaujas kreisajā krastā pirms tilta norādītā vietā. Lejpus Siguldas tilta labajā krastā ir smilšakmens atsegums ar Velnalu. Šeit pāri Gaujai stiepjas vanšu tilts.

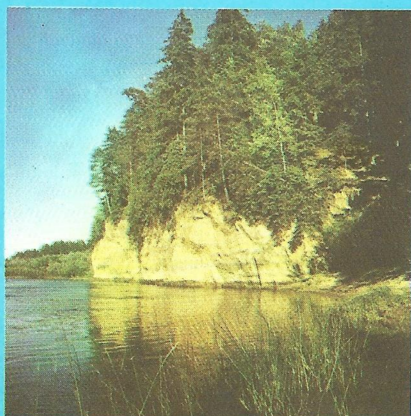
Gaujas tecējums kļuvis mazliet rāmāks, un arī krasti lejpus Siguldas kļūst lēzenāki. Pie Murjāņiem, kur pāri Gaujai stiepjas Murjāņu tilts, arī beidzas Gaujas nacionālais parks. Šeit, uzejot kalnā, ir autobusu pietura un nedaudz tālāk dzelzceļa stacija Inčukalns.

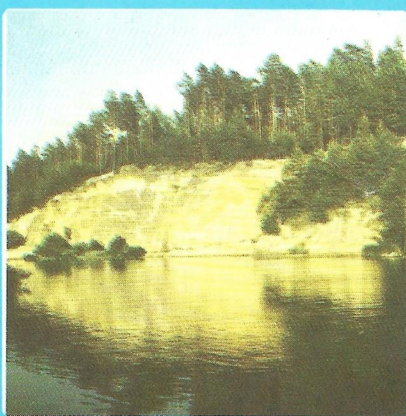
Ūdenstūristu apmetnes ar katru gadu arvien vairāk tiek labiekārtotas. Iespējamības robežās tiek pievests kurināmais. Turpmākajos gados plānots no tūristiem iekasēt nelielu samaksu.

Gaujas nacionālā parka teritorijā ūdenstūristiem jāvadās pēc šī informējošā materiāla, jo tūristu shēma «Pa Gauju», kas izdota Maskavā, ir pretrunā ar parka iekšējās kārtības noteikumiem.

Gaujas nacionālā parka teritorijā visiem ūdenstūristiem jāievēro parka iekšējās kārtības noteikumi:

- pa upi atļauts pārvietoties tikai ar bezmotora laivām un piepūšamajiem plostiem;
- aizliegts iznīcināt un bojāt kokus un citus augus;
- aizliegts bojāt klintis, alas un iežu atsegumus;
- vietās, kur dabas pieminekļu apskatei iekārtotas speciālas takas, drīkst pārvietoties tikai pa tām;
- apmetnēm un nakšņošanai jāizraugās tikai šim nolūkam paredzētās vietas — uz tām norāda zīmes, kas redzamas no upes, un iepriekš informējoši plakāti;
- aizbraucot apmetnes vieta jāatstāj sakopta;
- apmetnēs, kā arī visā parka teritorijā aizliegts trokšņot, lai netraucētu pārējos apmeklētājus;

dmp

- kurināt ugunskurus atļauts speciāli norādītās vietās.

Jebkurš skrāpējums klintī bojā to. Pavērojiet uzmanīgi iežus un klintis — lielāko to virsmas daļu klāj smilšaini mālaina uzsūbējuma garoziņa, uz kuras bieži vien aug sūna. Šī kārtiņa pasargā iezi no lietus un vēja iedarbības. Skrāpējot virskārtā, tā sairst un pārvēršas smiltīs, paplašinās plaisas. Staigājot pa nogāzēm, tiek iznīcināta nogāzes augu sega. Tā ātri var sākties erozija. Tādēļ vēlreiz gribas atgādināt, ka aizliegts izdarīt uzrakstus uz klintīm vai alu sienām.

Mums visiem kopīgiem spēkiem jāsaudzē šie dabas krāšņumi.

Ļoti uzmanīgi tūristiem jārīkojas ar uguni, lai neizceltos mežu ugunsgrēki. Kā kurināmo ūdenstūristi var izmantot kritalas, sausus zarus, kaltušus krūmus. Ja apmetnē ir pievests kurināmais, tūristiem tas jālieto ļoti taupīgi. Augošu koku vai krūmu ciršana vai citāda veida bojāšana stingri aizliegta.

Ugunskuru paliekas rūpīgi jānodzēš.

Ūdenstūristi! Atcerieties, ka pēc jums vēl daudzi vēlēsies redzēt Gaujas senielejas krāšņumu!

A. VELDE
L. BIRZMAĻA foto

ПО ГАУЕ. ОТ ВАЛМИЕРЫ ДО МУРЬЯНИ. Издательство ЦК КП Латвии. Рига. 1982. На латышском языке.

PA GAUJU. NO VALMIERAS LĪDZ MURJAŅIEM. Mākslinieks U. Sosnovskis. Redaktors G. Vīķelis. Tehniskā redaktore V. Irbe. Par izdevumu atbild V. Pupics. Nodots salikšanai 31.07.81. Parakstīts iespiešanai 09.04.82. JT 00654. Formāts 60×90/16. 0,5 uzsk. iespiedl., 0,56 izdevn. l. Metiens 40 000 eks. Pasūt. Nr. 1112. Cena 20 kap. LKP CK izdevniecība, 226081 Rīgā, Balasta dambī 3. Iespiesta LKP CK izdevniecības tipogrāfijā, 226081 Rīgā, Balasta dambī 3.